

Afdeling: Stafafdeling Coördinatie & Projecten

Aan: Algemeen Bestuur GGD en VT Haaglanden

Van: M. van Beuningen

Doorkiesnummer: 06-25764706

E-mail:

Ons kenmerk:

Datum: 20 maart 2026

Onderwerp: GGD Haaglanden als regionale kennispartner publieke gezondheid

Inleiding

Op basis van haar wettelijke taken, regionale aanwezigheid en aansluiting op landelijke en regionale kennisnetwerken vervult GGD Haaglanden een onafhankelijke en integrale kennisfunctie voor de negen gemeenten in Haaglanden. Deze kennisfunctie is geen afzonderlijke taak, maar vormt een dragend fundament onder de wettelijke uitvoeringsfunctie van de GGD.

Dit memo:

- beschrijft de kennisfunctie van GGD Haaglanden en haar rol in de regionale kennisinfrastructuur publieke gezondheid;
- geeft inzicht in de verschillende kennisstromen en -bronnen;
- duidt de waarde van deze kennisfunctie voor gemeenten, bestuur en maatschappelijke partners.

De kennisfunctie van GGD Haaglanden staat niet op zichzelf. Zij komt tot stand in nauwe samenwerking met gemeenten, zorg- en welzijnspartners, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. GGD Haaglanden opereert niet als een op zichzelf staande organisatie, maar als onderdeel van én aanjager van een regionaal netwerk publieke gezondheid, waarin kennis wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast.

(Wettelijke) kennisfunctie van GGD Haaglanden

Van oudsher vervult de GGD, vanuit de Wet publieke gezondheid, een structurele kennisfunctie in het verzamelen, duiden, toepassen en uitwisselen van kennis over de gezondheid van de bevolking. Deze kennisfunctie is geen afzonderlijk wettelijk benoemde taak, maar ligt ten grondslag aan vrijwel alle wettelijke taken van de GGD, zoals gezondheidsmonitoring, infectieziektebestrijding, preventie en beleidsadvisering.

De landelijke akkoorden van de afgelopen jaren (IZA, GALA en AZWA) en de ontwikkeling van de regionale preventie-infrastructuur markeren een beweging waarin de bestaande kennisfunctie van de GGD explicieter wordt benoemd en versterkt. De Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025–2028 vormt hierbij het strategische kader, waarin GGD'en worden gepositioneerd als kennispartner én als verlengd lokaal bestuur met een rol in het duiden, ontwikkelen en verbinden van kennis. De akkoorden IZA, GALA en AZWA bouwen hierop voort door deze kennisrol regionaal en lokaal concreet te maken in samenwerking, monitoring, preventie en lerend werken. In dit licht fungeert de regionale preventie-infrastructuur als het netwerk waarin deze kennisfunctie daadwerkelijk tot uitvoering komt. De in dit document beschreven kennisfunctie sluit aan bij de landelijk ontwikkelde Handreiking regionale preventie-infrastructuur (2026), ontwikkeld in opdracht van VNG, ZN, RIVM en GGD GHOR Nederland en vormt een essentieel fundament onder het element 'Kennis en monitoring'.

Hoe geeft GGD Haaglanden invulling aan haar kennisfunctie?

De kennisfunctie van GGD Haaglanden is opgebouwd uit vier samenhangende en elkaar versterkende kennisdomeinen. Deze kennisdomeinen zijn geen afzonderlijke of losstaande onderdelen. In de praktijk zijn zij sterk met elkaar verweven en komen zij tot stand in en via regionale, (boven)regionale en landelijke netwerken. Juist de samenhang tussen deze domeinen – en de verbinding tussen wetenschap, beleid, uitvoering en leefwereld van inwoners – vormt de kern van de kennisfunctie van GGD Haaglanden.

De kennisfunctie van GGD Haaglanden komt in belangrijke mate tot stand doordat praktijk, onderzoek en beleid voortdurend op elkaar inwerken. Signalen uit de uitvoering – zoals trends in consultgegevens, casuïstiek of knelpunten in de samenwerking – vormen vaak de basis voor nieuwe onderzoeksvragen. De inzichten die voortkomen uit monitoring, onderzoek en duiding worden vervolgens vertaald naar beleidsadviezen, richtlijnen en verbeteracties in de uitvoering. Op deze manier zorgt GGD Haaglanden voor een continu lerende en adaptieve regionale praktijk, waarin kennisontwikkeling en toepassing elkaar versterken.

1. Wetenschappelijke kennis en academische werkplaatsen

Verbinden, toepassen en borgen van wetenschappelijke kennis

GGD Haaglanden participeert actief in academische samenwerkingen, met name structureel binnen de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Lumens¹, maar ook via de Health Campus Den Haag (LUMC) en samenwerkingen met andere hogescholen en universiteiten. Binnen deze samenwerkingen vervult de GGD de functie van schakel tussen onderzoek, beleid en uitvoeringspraktijk.

Praktijkvragen uit de publieke gezondheid worden verbonden aan toegepast en praktijkgericht onderzoek. Wetenschappelijke inzichten worden geïdentificeerd en vertaald naar toepasbare kennis voor beleid en uitvoering in de regio. Daarnaast stimuleert en faciliteert GGD Haaglanden de ontwikkeling en borging van wetenschappelijke expertise door het stimuleren van promovenden door medewerkers, het verzorgen van gastcolleges en het vervullen van de opleidingsfunctie als erkend opleider voor artsen Maatschappij & Gezondheid.

2. Professionele en domeinoverstijgende vakinhoudelijke kennis

Ontwikkelen, delen en borgen van deskundigheid

GGD Haaglanden vervult een centrale kennisfunctie in het ontwikkelen, delen en borgen van collectieve professionele en vakinhoudelijke kennis van de publieke gezondheidspraktijk. Deze kennis ontstaat in de uitvoering en wordt gedeeld via structurele overleg- en leernetwerken, zoals interne kennisoverleggen en medische adviesstructuren (o.a. Medische Adviesraad), en (boven)regionale netwerken op infectieziekten, tbc, seksuele gezondheid en onbegrepen gedrag.

Een belangrijk onderdeel van deze kennisfunctie is de actieve overdracht en vermenigvuldiging van vakinhoudelijke kennis. GGD Haaglanden verzorgt trainingen en deskundigheidsbevordering voor professionals in zorg, welzijn en preventie, vaak volgens het principe van 'train-de-trainer', waardoor kennis duurzaam wordt verspreid binnen organisaties en netwerken. Daarnaast organiseert de GGD symposia en themabijeenkomsten waarin actuele inzichten, praktijkervaringen en ontwikkelingen worden gedeeld. Hiermee draagt GGD Haaglanden bij aan capaciteitsopbouw, kwaliteitsverbetering en een lerende regionale praktijk.

Ook het Kenniscentrum Onbegrepen Gedrag is een voorbeeld van deze kennisfunctie, waarin vakinhoudelijke expertise rond complexe en domeinoverstijgende vraagstukken wordt gebundeld en gedeeld. Door het verbinden en uitwisselen van expertise draagt GGD Haaglanden bij aan uniform handelen, deskundigheidsbevordering en continuïteit van de publieke gezondheidszorg.

3. Monitoring-, signalerings- en duidingskennis van inwoners en samenleving

Inzicht in wat leeft en speelt in wijken en onder inwoners

GGD Haaglanden vervult een centrale kennisfunctie in het verzamelen, signaleren en duiden van informatie over de gezondheid en het welzijn van inwoners en de samenleving. Deze kennis ontstaat uit direct contact met inwoners en wijken, onder meer via wijkpreventieaanpakken (zoals WPA en Haaglanden Aanpak Gezond Gewicht), consulten (CSG, TBC, algemene infectieziekten, (reizigers)vaccinatie), meldpunten, outreachend werken, sociale media en psychosociale hulpverlening bij rampen en incidenten.

Deze praktijkinformatie wordt verdiept en onderbouwd door systematisch kwalitatief en kwantitatief onderzoek vanuit de afdeling epidemiologie, zoals gezondheidsmonitoren en thematische onderzoeken (bijvoorbeeld naar gokken). Door het combineren van signalen uit de praktijk met onderzoeksinzichten brengt de GGD ontwikkelingen, risico's en behoeften tijdig en samenhangend in beeld.

Naast het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingen en risico's speelt dit domein ook een

¹ De AWPG is een samenwerkingsverband tussen GGD Haaglanden, Hecht GGD Hollands Midden, LUMC, TNO, Hogeschool Leiden (Lectoraat Sociale Innovatie en Ondernemerschap), Universiteit Leiden (Faculteit Sociale Wetenschappen), de Haagse Hogeschool (Kenniscentrum Health Innovation)

belangrijke rol in het ontstaan van nieuwe kennis. Praktijksignalen zoals no-shows bij consulten, therapietrouwproblemen of sociaal-medische belemmeringen vormen regelmatig aanleiding tot verdiepend onderzoek, beleidsaanpassing of innovatie in werkwijzen. Hiermee wordt de verbinding tussen leefwereld, uitvoering en beleid concreet vormgegeven.

4. Kennis van de werking en samenhang van het regionale zorg- en ondersteuningsstelsel

Inzicht in hoe beleid en uitvoering in de praktijk functioneren

GGD Haaglanden beschikt over uitgebreide kennis van de werking en samenhang van het regionale zorg- en ondersteuningsstelsel. Deze kennis ontstaat vanuit de uitvoerende, toezichthoudende en samenwerkende functies van de GGD, onder meer binnen programma's als Haaglanden Gezonder! en RIGA, via thematische onderzoeken (zoals vaccinatiegraad, maternale infectieziekten en geboortezorg), het toezicht op de Wmo en de uitvoering van ambulancezorg en meldkamerfuncties.

Door deze informatie te bundelen en te duiden ontstaat inzicht in hoe beleid, organisatie en uitvoering in de praktijk samenkomen of knellen. Deze systeem- en uitvoeringskennis vormt een belangrijke basis voor beleidsverbetering, regionale samenwerking en de verdere ontwikkeling van het zorg- en preventiestelsel.

GGD Haaglanden opereert hierbij nadrukkelijk niet als een op zichzelf staande organisatie, maar als onderdeel én aanjager van een regionaal netwerk publieke gezondheid. De GGD verbindt kennis uit wetenschap, beleid, uitvoering en leefwereld van inwoners, en draagt actief bij aan het vormen en onderhouden van netwerken waarin deze kennis wordt ontwikkeld, gedeeld en toegepast.

Waarom is de kennisfunctie van de GGD belangrijk?

De kennisfunctie van GGD Haaglanden is van groot belang omdat zij versnipperde informatie, expertise en ervaringen samenbrengt tot samenhangende en handelingsgerichte kennis. De kracht van de kennisfunctie van GGD Haaglanden ligt niet in afzonderlijke activiteiten, maar in het verbinden van mensen, inzichten en praktijken binnen een samenhangend regionaal netwerk publieke gezondheid.

Voor wie is deze kennisfunctie belangrijk?

De kennisfunctie is van belang voor gemeenten en bestuurders, doordat zij betrouwbare en samenhangende inzichten biedt voor beleid en preventie. Voor zorg- en ketenpartners ondersteunt zij samenwerking en gezamenlijke leerprocessen over domeinen heen. Voor professionals borgt zij kwaliteit, deskundigheid en uniform handelen. Voor inwoners draagt deze kennisfunctie bij aan effectievere preventie en beleid dat beter aansluit bij wat daadwerkelijk speelt in wijken en de samenleving.

Bijlage 1: tabel ter ondersteuning van de verschillende kennisdomeinen

Kennisrol	Type kennis	Ontstaat o.a. door	Kennisrol GGD	Waarvoor belangrijk?
1. Wetenschappelijke kennis & academische werkplaatsen	Praktijkgerichte, wetenschappelijk onderbouwde kennis	Academische werkplaatsen, toegepast onderzoek, samenwerking met universiteiten en hogescholen, stimuleren van promovenden, gastcolleges, opleiding Arts M&G (anios/aio)	Schakel tussen wetenschap, beleid en praktijk; kennis vertalen, toepassen en borgen	Onderbouwing van beleid en interventies; evidence-informed werken; leren en verbeteren op basis van onderzoek; borging en vernieuwing van publieke gezondheidskennis
2. Professionele en domeinoverstijgende vakinhoudelijke kennis	Collectieve deskundigheids- en praktijkkennis	Medische adviesraad, interne kennisoverleggen, leernetwerken, (boven)regionale netwerken infectieziekten en tbc, stuurgroep seksuele gezondheid, Kenniscentrum Onbegrepen Gedrag, trainingen en symposia	Kennisdrager, organisator en kwaliteitsbewaker; verbinden van expertise (ook over domeinen heen)	Uniform en deskundig handelen; kwaliteit en veiligheid van de publieke gezondheidszorg; leren omgaan met complexe en domeinoverstijgende vraagstukken
3. Monitoring-, signalerings- en duidingskennis van inwoners en samenleving	Populatiegerichte, actuele en vroegtijdige kennis	Wijkpreventieaanpakken, consulten, meldpunten, outreachend werken, sociale media, psychosociale hulpverlening bij rampen; aangevuld met kwalitatief en kwantitatief onderzoek (gezondheidsmonitor, thematische studies zoals gokken)	Ogen en oren van de samenleving; signalen bundelen, duiden en vertalen	Tijdig zicht op ontwikkelingen, risico's en behoeften; basis voor preventie, wijkgerichte aanpakken, beleidsadvisering en crisisrespons
4. Systeem- en uitvoeringskennis van zorg en ondersteuning	Inzicht in werking en samenhang van het regionale stelsel	Uitvoerende, toezichthoudende en samenwerkende rollen: Haaglanden Gezonder!, RIGA, thematische onderzoeken (vaccinatiegraad, maternale infecties, geboortezorg), Wmo-toezicht, ambulancezorg en meldkamer	Systeemwaarnemer en verbinder; bundelen en duiden van uitvoerings- en toezichtsinformatie	Realiteitszin in beleid; inzicht in knelpunten (hiaten) en samenloop van beleid en uitvoering; ondersteuning van regionale samenwerking en transformatie (zorg → gezondheid)

Bijlage 2: voorbeelden ter illustratie van de vier verschillende, complementaire kennisdomeinen (niet volledig)

